

HELSINGBORG

2015-02-10 13:00 CET

Skattfynd från 1600- talet på Dunkers

Todarskatterna – skattfynd från 1600-talet

17 februari – 3 maj 2015

Dunkers kulturhus, Klintmans hörna, Helsingborg

När Helsingborgs kommun skulle bygga på fastigheten Vasatorp 1:1 gjorde Riksantikvarieämbetet UV Syd en arkeologisk förundersökning sommaren 2012. Todarps bytomt metalldetekterades och två stora myntskatter från 1600-talet hittades. Även en gravhög från äldre järnålder påträffades.

I denna lilla utställning berättar arkeolog Bo Friman om sitt arbete med utgrävningen och om myntskatterna.

Myntforskare Gitte Ingvardson berättar om sitt arbete med att identifiera alla mynten.

Joakim Thomasson, arkeolog och chef för Helsingborgs museer, berättar om fler skattfynd som hittats i trakten kring Helsingborg.

Genom en audioguide sätts också fyndet i en större historisk kontext och paralleller dras till de skattfynd som också visas i basutställningen På Gränsen.

Todarpskatten är inlånad av Historiska Museet under Lunds Universitet och visas nu för första gången för allmänheten.

Vad är skattfynd?

Skattfynd är samlingar av värdefulla föremål som vid ett tillfälle har gömts i marken och varit avsedda att tas upp igen. Föremålen, smycken, mynt och andra värdefulla metaller, har grävts ner i marken eller gömts i byggnader som en form av säker förvaring. I Helsingborg och nordvästra Skåne dominerar skattfynd som är nedlagda under två perioder; under vikingatid och mellan åren 1650–1750. Båda perioderna kännetecknas av orostider.

Arkeolog Bo Friman om fynden i Todarp:

Vid lämningar efter gård 1 i Todarps by hittades 2 myntskatter innehållande ca 1400 mynt samt avskjutna musköt- och pistolkulor. Mynten är präglade mellan ca 1580 och 1677. Den västra skatten kan ha gömts undan av de boende på gården under orostiderna i samband med Skånska kriget medan den östra bör ha grävts ner av svenska trupper förlagda på gården. Troligen har dramatiska omständigheter lett till att skatterna inte har grävts upp igen.

En ca 6600 kvm stor matjordsyta omfattande platserna för gård 1 och halva gård 2 söktes av med metalldetektor. Under den första metalldetekteringen undersöktes matjordsytan. Då påträffades 198 silvermynt från två myntskatter i och i anslutning till gård 1. Under den andra undersökningen användes en annan metod. Matjorden schaktades av skiktvis med grävmaskin. Varje skikt söktes av med metall detektor. Då hittades ytterligare ca 800 mynt. När resterande delar av området detekterades hittades ytterligare ca 400 mynt. Nästan samtliga mynt var tillverkade av silver. Majoriteten var ihopkorroderade vilket innebär att de varit tätt förpackade i skinnpåsar eller liknande. Spridningen av mynten förklaras av att området varit åker, där plöjning och harvning flyttat mynten från de ursprungliga fyndplatserna.

Bondens besparing

Den västra skatten består av 179 mynt där nästan alla är silvermynt, merparten är danska. 2/3 består av mindre valörer i danska skillingar och svenska ören, medan större valörer som danska kronor och mark utgör ca 1/3. Mynten är präglade mellan ca 1580–1676 och innehåller mynt från 7 danska och svenska regenter (Christian 4, Fredrik 3, Christian 5, Karl IX, Kristina, Karl X, Karl XI) samt några holländska mynt varav 1 Riijsdaalder. Förutom en mindre koncentration (ca 30 %) av mynt som präglats på 1660-talet, har skatten en relativt jämn fördelning över tid. Skatten är heterogen till sin karaktär och innehållet utgör en längre tids besparingar för gårdens brukare.

Den svenska härens krigskassa

Den östra skatten består av drygt 1200 mynt där nästan alla mynt är svenska med valörerna 1/6, 1, 2 och 4 öre silvermynt. Mynten är präglade mellan åren 1606–1677. De yngsta mynten är präglade två år före Helsingborg intogs av de svenska trupperna 1679. Skatten innehåller mynt från sju regenter men mer än hälften är präglade under Karl XI:s regeringstid (de andra präglades under Christian 4, Fredrik 3, Christian 5, Gustav II Adolf, Kristina, Karl X, Karl XI). Det finns 94 kreditmynt av koppar tillverkade när Karl XI var kung. Varje kopparmynt har ett värde av 1/6 öre silvermynt. En koncentration bestående av 47 sådana kreditmynt låg drygt 0,2 m ner från markytan och har inte flyttats av plogen. Detta är en samlad nedläggning och motsvarar med största sannolikhet lönen till en soldat. De övriga 48 kreditmynten är spridda i ploglagret men är troligen också ett löneutbetalningspaket. Skatten är homogen till sin karaktär med koppling till Skånska kriget.

Varje myntskatt har sin unika historia och varje mynt bidrar till berättelsen. Vem ägde skatten? Hur samlades den ihop? Varför gömdes den? Och varför togs den inte upp igen? Toldarskatterna är nerlagda på en plats ungefär vid samma tillfälle men de berättar var för sig två olika berättelser. Den hopsparade skatten berättar om en skånsk bondes ekonomi under 1600-talet medan krigskassan ger oss en inblick i svensk myntpolitik under samma tid.

Vad: Toldarskatterna – skattfynd från 1600-talet

Var: Dunkers kulturhus, Klintmans hörna

När: 17 februari – 3 maj

Hur: Ordinarie entré 70 kronor. T o m 18 år/Kulturkortsinnehavare fri entré

Arrangemangskontakt:

Charlotta Jönsson

Antikvarie och producent

Dunkers kulturhus

0702-61 74 07

charlotta.jonsson@helsingborg.se

Presskontakt:

Tommy Esbjörnsson
Marknad & kommunikation
042-10 49 04
tommy.esbjornsson@helsingborg.se

Helsingborg är platsen för skapande och engagemang. Här finns
möjligheterna för dig som vill utveckla och utvecklas. Helsingborg är staden
för dig som vill något.

Kontaktpersoner

Cecilia Eklund

Presskontakt

Presschef

cecilia.eklund@helsingborg.se

0734-221995